

SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY HELYI VÉDETTÉ NYILVÁNÍTÁSHOZ

Tárgy: Borsodgeszt, Petőfi u. 18.
Lakóépület és istálló

Szakértő: Nagy József András
építész vezető tervező, műemlékvédelmi szakmérnök
Miniszterelnökségen nyilvántatott műemlékvédelmi szakértő
21-0228
szakértő műemléki érték dokumentálása szakterületen,
szakértő műemlék épületkutatás (falkutatás) szakterülete

1981. augusztusában a Herman Ottó Múzeummal közösen népi építészeti gyűjtőtábort tartottunk. A tábor munkájában résztvevő fiatal építészek, építész hallgatók, és egyéb felső oktatási intézményekben tanuló diákok a Bükkalja keleti részén található falvakban jellegzetes, és értékes népi építészeti emlékeket mértek fel.

Borsodgeszten személyesen kutattam. Felmérésre került a Petőfi u. 4. sz. ház, a Petőfi u.17., a Nyár u. 11. sz. alatt található patics falas lakóház, a Fő u. 74. sz. alatt található kovácsműhely. Felmértünk a településen egy a faépítészeti létét bizonyító hidast. És felmérésre került a Petőfi u. 18. sz. alatti lakóépület és a telken található istálló és szín.

A porta szalagtelkes, előkertes beépítésű. A telek beépítése a XIX. század utolsó harmadában történt, erre utal, hogy az első két sejt előtt délről tornácot építettek. A tornác építés Felső-Magyarország területén a XIX. század utolsó harmadában terjedt el. Ez az építészeti szokás a vidéki lakosság anyagi helyzetével is összefüggésben volt, a kiegyezés után a magyar termékek felértékelődtek, kijutottak az európai piacokra, és a lakosság életszínvonala jelentősen emelkedett.

Az 1889-ben készült kataszteri térképen már a ma is látható porta szerepel, vagyis az épületek 1889-ben már jelenlegi formájukban léteztek.

A gazdasági épület az utcavonalra épült, szemben a lakóházzal, a telek déli határán.

Az épületek a Bükkalja népi építészetének jellegzetes példányai. Az épületek fala bükkaljai kőből van, a konyha felett boltozott szabadkémény található.

Különös értéke az épületeknek, hogy deszkaoromzat került az utcai oldalra. A Bükkalján az épített, tapasztott, vakolathímes oromzatképzés volt az általános. A Tisza mentén, az alföldi területeken, és a matyó falvakban a deszkázott oromzat volt általános. Ebből a szempontból a Bükkalja és a Mátra alja átmeneti területnek tekinthető, mivel a deszka oromzat is időről időre megjelenik az épületek között.

A Petőfi u. 18. sz. portának az is jelentőséget biztosít, hogy nem csak a lakóház vagy a gazdasági épület maradt fenn, hanem mind a kettő. A két épület így együtttest alkot, és visszaidézi a hajdani faluképet.

Az értékes porta épületeinek megtartása, helyreállítása a falu épített gyökereinek ápolásához elengedhetetlen. Az épületek tulajdonosa szeretne pályázni a népi építészeti programban, az épületek szakszerű, értékmegőrző helyreállítására. A pályázaton való részvétel alap feltétele, hogy az épületek valamilyen védelemben részesüljenek. Ez lehet műemléki védelem, műemléki környezet vagy helyi védelem.

A falu épített örökségének megőrzése érdekében kérem a település döntéshozóit, hogy a portán levő épületeket részesítse helyi védelemben.

Miskolc, 2020.09.17.

Nagy József András
a Teleki László Alapítvány
területi mentora
műemlékvédelmi szakértő
21-0228